

ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА ОЛЕКСАНДРА МАКАРОВИЧА ГОЛЯЧЕНКА

9 листопада 2021 р. на 82 році життя відійшов у вічність відомий український учений у галузі медицини, один із корифеїв соціальної медицини та організації охорони здоров'я, доктор медичних наук, професор Олександр Макарович Голяченко.

Пішов з життя неперевершений учений і педагог, людина надзвичайної працездатності й самовіддачі, особистість з високим почуттям громадянського обов'язку.

Понад 50 років діяльність професора О. М. Голяченка нерозривно була пов'язана з медичною наукою та організацією охорони здоров'я.

Олександр Макарович Голяченко народився в с. Малі Горошки Володарсько-Волинського району Житомирської області в селянській родині. У 1957 р. закінчив Володарсько-Волинську середню школу із золотою медаллю та вступив до Вінницького медичного інституту, який закінчив з відзнакою.

Під час навчання в інституті мав зустріч та тривале спілкування з одним із основоположників земської медицини в Росії, депутатом II Державної думи (1906 р., фракція кадетів) академіком З. Г. Френкелем, який мав величезний вплив на формування світогляду Олександра Макаровича.

За рекомендацією професора Л. Г. Лекарева, О. М. Голяченко навчався в аспірантурі Вінницького медичного інституту, після закінчення якої в 1967 р. захистив кандидатську

дисертацію, присвячену історії розвитку лікарняної справи в Україні (1864–1964) та працював на кафедрі.

З 1972 до 1977 р. працював лікарем-методистом Калинівської центральної районної лікарні, з 1977 до 1983 р. – заступником головного лікаря з оргметодроботи Вінницької обласної лікарні. Під час роботи Олександр Макарович створює потужну науково-інформаційну лабораторію з питань організації та управління охороною здоров'я, а також працює над докторською дисертацією, яка присвячена соціально-гігієнічним проблемам організації доступної лікарської допомоги жителям села. У ці роки О. М. Голяченко завершує цикл робіт, присвячених усім етапам організації медичної допомоги: «Центральна районна больниця» (1977 р.), «Фельдшерско-акушерский пункт» (1982 р.), «Управление многопрофильной больницей» (1984 р.), «Сельская врачебная амбулатория» (1985 р.).

З 1983 до 2003 р. Олександр Макарович очолював кафедру соціальної гігієни та організації охорони здоров'я Тернопільського медичного інституту (з 2019 р. перейменована на кафедру громадського здоров'я та управління охороною здоров'я). Під час перебування на посаді завідувача кафедри О. М. Голяченко сформував дружний колектив науковців і педагогів, забезпечив створення методичної та матеріальної бази педагогічного процесу.

Свою наукову роботу в м. Тернополі О. М. Голяченко розпочинає із проведення широкомасштабного експерименту з впровадження моделі суцільної диспансеризації на базі Козівського району Тернопільської області. Експеримент завершується розробкою нормативів суцільної диспансеризації, які затверджуються МОЗ України, його хід демонструється на Виставці досягнень народного господарства СРСР.

У 1983 р. О. М. Голяченко організовує в інституті курс удосконалення медичних статистиків України.

У 1997 р. Олександр Макарович разом із тодішнім Міністром охорони здоров'я А. Сердюком та начальником управління охорони здоров'я О. Приходським публікує перший український підручник із соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я.

У 1999 р. з ініціативи Олександра Макаровича було засновано журнал «Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України», у якому він тривалий час був відповідальним редактором.

У 2002 р. О. М. Голяченко знайомиться із видатним українським істориком медицини Я. Ганіткевичем. Результатом їхньої співпраці став вихід першого українського підручника з історії медицини в 2004 р.

З 2014 до 2017 р. професор О. М. Голяченко очолював Навчально-науковий інститут медико-біологічних проблем ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України».

Під його керівництвом було закладено основи відновлення і потужного розвитку вітчизняної соціальної медицини та організації охорони здоров'я.

Завдяки невтомній праці професора О. М. Голяченка країна отримала тисячі спеціалістів медичної галузі, організаторів охорони здоров'я, які працюють в усіх регіонах України.

Олександр Макарович передав наступним поколінням неоціненний спадок, який включає фундаментальні наукові праці з проблем управління охороною здоров'я, історії медицини. Опублікував понад 300 наукових праць, у тому числі монографій та підручників, зокрема «Лікарі Тернопільщини» (2000), «Лікарі Вінниччини» (2004), «Українська здоровоохорона: чутки про смерть не перебільшені» (2008), «Соціальна медицина» (2009), «Вибрані праці» (2010), «Реформа охорони здоров'я в Україні: як вийти з кризи» (2010), «Соціальна медицина та організація охорони здоров'я» (2011), «Актуальні проблеми здоров'я української людності» (2012), «Математичне моделювання процесів управління охороною здоров'я» (2015).

Під керівництвом та консультуванням професора О. М. Голяченка підготовлено наукову школу з 10 кандидатів наук, які активно продовжують втілення ідей Учителя у життя.

Професор О. М. Голяченко успішно поєднував навчальну та наукову роботу з науково-організаційною, науково-видавничою і громадською діяльністю.

Учні та колеги глибоко шанували і щиро любили Олександра Макаровича. У пам'яті всіх, хто мав честь бути знайомим та працювати з ним, він залишиться талановитим вченим, неперевершеним педагогом, принциповим і мудрим керівником, високоморальною людиною.

Схиляємо голови в глибокій скорботі перед світлою пам'яттю Олександра Макаровича Голяченка.

Світла пам'ять, вічна пам'ять...

Колектив кафедри громадського здоров'я та управління охороною здоров'я Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України